

מקורות - סימן פט סעיפים ב-ג

סימן פט סעיף ב: ... וצריך לקנח פיו ולהדיחו. והקינוח הוא שילעוס פת ויקנח בו פיו יפה, וכן בכל דבר שירצה, חוץ מקימחא ותמרי וירקא, לפי שהם נדבקים בחניכים (פי' מקום למעלה מבית הבליעה קרוב לשיניים) ואין מקנחים יפה. ואחר

ש"ך יג: ואח"כ ידיח פיו. לאו דוקא דה"ה אם מקדים ההדחה וכמ"ש בס"ק י"א, וכ"כ הב"י עצמו בא"ח שם על לשון הטור שהוא כלשון המחבר.

כנסת הגדולה הגהות טור אות כט: ומיהו נ"ל דאף

על גב דלענין דינא אין חשש איזה מהם יקדים, נכון הדבר להקדים הקנוח להדחה מפני שהקנוח שהוא בדבר קשה כמו פת וכיוצא בזה אפשר שישארו איזו פתיתין בפה, ולזה באה ההדחה לבסוף, שאם באולי ישארו פתיתין ההדחה מדיח הכל. ואפשר שמפני זה כתב ריב"ה ואחר כך ידיח כו', דעצה טובה קמ"ל, ונמשך אחריו רב"י בסה"ק. וכ"פ בכה"ח לח.

לאכול בשר עוף אחר גבינה

רי"ף לז: תני אגרא חמוה דרבי אבא, עוף וגבינה נאכלין באפיקורן ... רב יצחק בר רב מרשיא איקלע לבי רב אשי אייתו ליה גבינה ואכיל ...

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כז: במה דברים אמורים בבשר בהמה או חיה, אבל אם אכל בשר עוף אחר שאכל הגבינה או החלב, אינו צריך לא קנוח הפה ולא נטילת ידים.

תורת הבית הקצר בית ג שער ד: ... אבל אם אכל גבינה תחילה, אוכל אחריה עוף או חיה בלא קנוח הפה ובלא נטילת ידים. ולזה דעתנו נוטה וכזה ראוי להורות.

טור יורה דעה סימן פט: וכתב הרמב"ם בד"א באוכל בשר בהמה וחיה אחר גבינה, אבל אם אוכל אחריה בשר עוף אין צריך לא קינוח ולא הדחה ולא נטילה.

ב"י: וכתב הר"ן דהא דתני אגרא, עוף וגבינה נאכלין באפיקורן, הוא הדין לחיה וגבינה לדידן דקיימא לן חיה ועוף אינם מן התורה, אבל **הרמב"ם** ז"ל (שם) כתב דחיה כבהמה אף על פי שהוא עצמו (שם ה"ד) פסק דחיה ועוף אינם מן התורה, ואפשר שטעמו לפי שבשר החיה דומה לבהמה ע"כ. וז"ל **הרא"ש** (סי' ה) וכיון שהביא **הרי"ף** (לז). הא דתני אגרא, אלמא סבירא ליה כרבי עקיבא דאמר חיה ועוף דרבנן, והא דנקט אגרא עוף ולא נקט חיה, משום דשכיח טפי, **ורבינו תם** (תוס' חולין קד: ד"ה עוף) פירש משום דעוף אין נדבק בידים ובשיניים ובחניכים ע"כ. וז"ל **הרשב"א** בתורת הבית...

סימן פט סעיף ב: ... במה דברים אמורים, בבשר בהמה וחיה. אבל אם בא לאכול בשר עוף, אחר גבינה, אינו צריך לא קינוח ולא נטילה

ש"ך יד: בבשר בהמה וחיה. ואף על גב דחיה מדרבנן, כיון שבשרה דומה לשל בהמה, החמירו בה.

יש מחמירים שלא לאכול בשר אחר גבינה בסעודה אחת

ב"י אורח חיים סימן קעג: ויש מחמירין על עצמם שלא לאכול בשר אחר גבינה בסעודה אחת, מפני שכתוב בספר הזוהר פרשת משפטים (קכה.) וז"ל אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסייעתא מסאבא מתקרבין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא איהי קדישא עכ"ל (פירוש, כל האוכל מאכלי בשר וחלב בסעודה אחת, או בשעה אחת, גורם לעורר דינים בעולם).

וכבר כתב המרדכי (תרפז) שמהר"מ היה נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחייה אחר גבינה, לפי שפעם אחת מסעודה לסעודה מצא גבינה בין שיניו, גזר להחמיר על עצמו, ואין זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע, דהא חזינא פרק כל הבשר אנא להא מילתא כחלא בר חמרא וכו', וכל חד מצי לאחמורי אנפשיה לעשות משמרת, ובעוף אני מיקל כיון דגבינה ועוף נאכלין באפיקורן ע"כ. והא ודאי שהוא ז"ל לא ראה ספר הזוהר, ואפילו הכי היה מחמיר על עצמו משום מעשה שהיה, ואף על פי שהיה מיקל בעוף היינו לפי שלא ראה ספר הזוהר, אבל אנו שזכינו לראותו טוב ונכון להחמיר אפילו בבשר עוף.

סימן פט סעיף ב: ... הגה: ויש מחמירין אפילו בבשר אחר גבינה, וכן נוהגין שכל שהגבינה קשה אין אוכלין אחריה אפילו בשר עוף, כמו בגבינה אחר בשר. ויש מקילין. ואין למחות, רק

ט"ז ד: ויש מחמירין אפי' בבשר אחר גבינה. פי' להמתין שש שעות...

ש"ך טו: שכל שהגבינה קשה. ומן הסתם אם היא ישנה ו' חדשים חשיבה קשה, והכי איתא בת"ח שם די"ב.

ש"ך יז: מיהו טוב להחמיר. ומהרש"ל שם קרא תגר על המחמירים שהוא כמו מינות, ואמר דוקא מהר"מ שבא מכשול לידו פעם א' החמיר, אבל מי שלא בא לידו תקלה לא יכול להחמיר ע"ש, שאין דבריו מוכרחים ואדרבה בדברי מהר"מ שם משמע איפכא.

שיורי ברכה יג: אכל גבינה מותר לאכול בשר אחריו מיד וכו'. רבים נהגו להחמיר, יש מי שממתין שעה וגם שיהיה בסעודה אחרת, והרבה גדולי ישראל נהגו להחמיר ששה שעות, כמו שתראה להרב כנה"ג ואחרונים. וגם אני שמעתי דיש נוהגים אם אכלו בשר, ממתנין ששה שעות ואח"ך אוכל גבינה, ואם אכלו גבינה ממתנין ג' שעות ואח"ך אוכלים בשר.

ז"צ נו: ומיהו נכון להחמיר דגם בשל עוף אחר גבינה בעי נטילה וקנות. וכן מנהגינו פה בגדאד יע"א.

בן איש חי שנה שניה פרשת שלח לך סעיף טו: כל זה שכתבנו באוכל חלב קודם הבשר, אבל באוכל גבינה אף על גב דמן שורת הדין סגי בקינוח והדחה ונט"י כדי לאכול הבשר מיד, מ"מ כבר נהגו לשהות זמן ביניהם, ויש נוהגים לשהות שעה אחת, וגם שיהיה בסעודה אחרת, ויש שוהין שלשה שעות, והרבה גדולי ישראל נהגו להחמיר ששה שעות, וכמ"ש הגאון חיד"א ז"ל בשיו"ב אות י"ג, ופה עירנו בגדאד אנחנו מורין כך, אם היא גבינה קשה שעבר עליה ששה חדשים או יותר, שוהין ששה שעות, ואם לא עברו עליה ששה חדשים ממתין שעה אחת לכל חודש אחד, שאם עבר חודש ממתין שעה, ואם שני חדשים ממתין שתי שעות, וכעזה"ד, והרה"ג מהר"א מני נר"ו העיד דאין מנהגם בעה"ק ירושלם ת"ו להמתין אחר גבינה כלום, בין חדשה בין ישנה, ודע דהנוהגים להמתין בגבינה, הוא אפילו שלוקה או צלויה, ומנהג רבינו האר"י ז"ל היה מחמיר ביותר, דכל אותו יום שאוכל גבינה אינו אוכל בשר, אשריו ואשרי חלקו:

יחזקאל דעת חלק ג סימן נח: ... מצד עיקר ההלכה אפילו אם היה הדבר ברור שהזוהר חולק על התלמוד שלנו ואוסר לאכול בשר אחר גבינה, הדין נותן לפסוק כדברי רבותינו חכמי התלמוד, שבכל מקום שהזוהר חולק על התלמוד אני מורה ובא כדברי התלמוד, ולא אחוש לדברי הזוהר. וכן דעת מרן הבית יוסף אורח חיים (סימן כ"ה וקמ"א). **ולכן העיקר להלכה להתיר אכילת בשר אחר גבינה לאחר נקיון ידיו והדחת פיו וקינוחו יפה בפת.**

אכילת בשר לאחר שתיית חלב

רש"ש חולין קג: וכן הא דתני אגרא לקמן (קד): עוף וגבינה נאכלין באפיקורן, בדוקא נקיט גבינה לפי דנאכלת בידים הוא, דדייקינן מינה הא בשר לא דהיינו דבעי נט"י, **אבל חלב דע"י כלי אפי' בבשר לא בעי נט"י**. וכן ראיתי בשם הפר"ח דהאוכל במגריפה א"צ נט"י. וענ"ל דדוקא גבינה מסקינן שם דבעי קינוח והדחה, משום שהוא מודבק בחניכים ובבין השינים ואינו יוצא ע"י הדחה לחודה, אבל בחלב סגי בהדחה לחודה.

שו"ת דברי מלכיאל חלק ה סימן מז: וקצת אחרונים כתבו דרך בגבינה צריך קינוח והדחה, אבל לא בחלב וחמאה וכן במרק של בשר. ולא ראו שברמב"מ מפורש דאף אחר חלב בעינן קנוח והדחה. ובודאי ה"ה אחר חמאה כי השמנונית שיש בהם נשאר על החניכים.

יביע אומר חלק ו - יורה דעה סימן ז: ... בחידושי הרש"ש ... וראיתי בשו"ת **דברי מלכיאל** ח"ה (סי' מז) שכ'... והמעין היטב בלשון **הרמב"ם** ישר יחזו פנימו שדברי הרש"ש נכונים, שהרי דייק וכתב: מי שאכל גבינה או חלב תחלה מותר לאכול אחריו בשר מיד, ושוב סיים: וצריך שידיח ידיו ויקנח פיו בין הגבינה לבשר. ושבקה לחלב שכתב בראש דבריו, משום שדוקא בגבינה בעינן קינוח הפה ע"י פת או פירות, אבל חלב א"צ ... **ולדינא נראה שהעיקר כד' הרש"ש**.

הליכות עולם ח"ז עמ' מג: אבל השותה חלב, ורוצה לאכול בשר מיד, די לו בהדחת הפה בלבד.

ילקוט יוסף טז: המסופק אם עברו שש שעות מזמן שאכל מאכלי בשר או עדיין לא עברו שש שעות, רשאי להקל מספק ולאכול מאכלי חלב, דספק דרבנן לקולא.

אכילת גבינה אחר תבשיל של בשר

מחלוקת ראשונים

חולין קה: אמצעיים רשות, אמר רב נחמן: לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל, אבל בין תבשיל לגבינה, חובה.	תוספות: לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל - אומר רבינו שמואל
--	--

דמייירי בשניהם של בשר או שניהם של גבינה, אבל **בין תבשיל של בשר לגבינה שלפניו** חובה, אבל לגבינה של אחריו לא קאמר, דאפילו בנטילת ידים אסור לאכול עד סעודה אחרת, כדאמר לעיל אכל בשר אסור לאכול גבינה. **ואין נראה לר"ת**, דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה, כדאמר לעיל כמה ישהה בין בשר לגבינה ולא כלום ופריך והא אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר כו', ועוד בין תבשיל לתבשיל בשניהם של בשר או של גבינה למה יש לו ליטול כלל, **ומפרש ר"ת** דבין תבשיל לתבשיל היינו **בין תבשיל דבשר לתבשיל של גבינה**, דכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליכא אלא טעם, לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיו בינתיים ואינו אלא רשות, אבל בין תבשיל דבשר לגבינה שהגבינה בעין חובה, ויתכן פירוש זה אף לדברי האוסרין לאכול גבינה אחר בשר באותה סעודה אפי' בנטילה וקינוח.

שו"ת הרשב"א חלק א סימן שז: אמרת עוד שהם חלוקין **במעשה אלפס שנעשה בשומן של בשר**. שמתיר האחד לאכול אחריו מיד גבינה ועושה בזה כמו כן מעשה, והאחד אוסר.

תשובה: **הדין עם האוסר**, והמקל הזה טועה בשקול הדעת. שהוא סבור שלא אסרו בשר ואחר כך גבינה אלא מפני בשר שבין השינים, וכשהוא אוכל ממשו של בשר יש לחשש זה מפני חוטי בשר וגידין שנאחזין בבין השינים והחנכין, אבל שומן הנתך הרי הוא כגבינה ואחר כך בשר דדי לך בקנוח הפה ונטילת ידים. ואינו, לפי שלא חלקו באכילת בשר עד שנאמר

האוכל בשר גס אסור והאוכל דק דק של בשר מותר, שאם אתה אומר כן נתת דבריך לשיעורין, ולדברי המתיר אין קצבה. ואיני רואה בזה צד פקפוק כלל.

איזה תבשיל של בשר

ב"י אורח חיים סימן קעג: והגהות מיימוניות (הכ"ו) כתבו פירוש רבינו תם בשם ס"ה, ומיהו כתבו **בשם סמ"ק** דצריך עיון ברוטב של בשר דכשיש בו בשר מושך המים בפה ע"כ, כלומר דדילמא הא דשרי לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר **דוקא בכגון ביצים מטוגנים בשומן שאינם מושכים המים בפה כל כך, אבל רוטב של בשר לא.** וה"ר יונה כתב בפרק אלו דברים (דף מ: ד"ה לא שנו) **דאחר מרק של בשר ודאי מותר לאכול גבינה בקינוח והדחה**, שלא הצריכו שהייה אלא כשאוכל בשר מפני הבשר שבין השיניים, אבל במרק דליתא להאי חששא ודאי מותר. **ורבינו ירוחם** כתב, ראיתי לרבנתי נוהגים כן **דוקא מרק בשר שהוא צלול, אבל עב כגון עם ירקות וכיוצא בו אסור לאכול אחריו גבינה** עד סעודה אחרת, שמא יש במרק בשר ואינו נראה, וכן ראוי להורות וכן מוכח מתוך התוספות עכ"ל. **והמרדכי** (תרפז) כתב, ראיתי מורי **שאסור לאכול גבינה אחר ביצים מטוגנים בשומן** משום גזרה אטו בשר בחלב.

דרכי משה סימן פט ו: **ובהגהות מיימוניות** כתב בשם הסמ"ק דמרק של בשר יש לו דין בשר עצמו, וה"ר יונה כתב פרק אלו דברים שיש לו דין תבשיל של בשר, וכתב בית יוסף באורח חיים סימן קע"ג בשם **רבינו ירוחם** דכן נהגו רבותיו במרק כדין תבשיל של בשר, הואיל ודבר הצלול הוא אבל עב כגון עם ירקות יש לו דין בשר, וכן בתשובות **הרשב"א** סימן ש"ז, אוסר שומן בשר כבשר עצמו, וכן **במרדכי** ריש פרק כל הבשר ראיתי מורי שאוסר לאכול גבינה אחר ביצים מטוגנים בשומן, משום גזירת בשר בחלב עכ"ל...

להלכה

טור יורה דעה סימן פט: בד"א כשאוכל הבשר והגבינה בעצמה, אבל אם אוכל תבשיל של בשר, מותר לאכול אחריו תבשיל של גבינה ואפילו הנטילה ביניהם אינה אלא רשות, אבל אם בא לאכול הגבינה בעצמו אחר תבשיל של בשר או הבשר בעצמו אחר התבשיל של גבינה, חובה היא ליטול ידיו.

טור אורח חיים סימן קעג: מים אמצעיים רשות, א"ר נחמן ל"ש אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה, פירוש בין תבשיל לתבשיל אפילו היה הראשון של בשר והשני של גבינה אין צריך ליטול כיון שאין הבשר בעין ואין בו אלא טעם, וגם הב' אין בו אלא טעם גבינה, אבל אם אכל אחר התבשיל של בשר הגבינה בעין, חובה הוא ליטול.

ב"י אורח חיים סימן קעג: וכתבו **התוספות** (ד"ה לא שנו) **והרא"ש** (סי' ז) שיש מפרשים בין תבשיל לתבשיל שניהם של בשר או שניהם של גבינה ... **ורבינו תם** היה אומר דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה ועוד ... **ורבינו תפס עיקר כפירוש רבינו תם**, ולפי זה מותר לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר על ידי נטילה בנתיים, והבא לאכול בשר אחר תבשיל של גבינה אינו צריך ליטול ידיו, וכן כתב הוא ז"ל בטור יורה דעה סימן פ"ט.

והגהות מיימוניות כתבו **בשם סמ"ק**... וה"ר יונה כתב ... **ורבינו ירוחם**... **והמרדכי** ...

וכן נהגו העולם שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר כלל ואין לפרוץ גדר. מיהו אם אין בשר בתבשיל, אף על פי שנתבשל **בקדרה שמבשלין בה בשר**, לא נהגו להחמיר ומותר לאכול אחריו גבינה. ואם מותר לאכול עם גבינה כתבו רבינו בספר יורה דעה סימן צ"ה.

דרכי משה סימן פט ו: ... **ובהגהות שערי דורא** (סי' עז ס"ק ג) כתב בשם המרדכי דאוסר אפילו **בשומן אווז** אטו שאר שומן, וכן כתב **בארוך** (כלל מ ס"י ב) בשם המרדכי, וכתב שכן המנהג. אמנם במרדכי שלנו אינו, וגם שמעתי שרבים מקילין בשומן עוף אבל בשומן בהמה מחמירין כמו בשאר בשר, אף על גב דבסמ"ק הביאו הגהות מיימוניות (הכ"ח) כתב דאפילו בשומן של בהמה שרי דהוה כתבשיל של בשר ואח"כ גבינה, ולכן מותר ע"י קינוח והדחה, וכן כתב בהגהות שערי דורא (סי' עז ס"ק ב) משם הסמ"ק.

ו**כתב באיסור והיתר הארוך** (שם דין ב), ונהגו עכשיו להחמיר אפילו לא אכל בשר עצמו אלא אפילו תבשיל של בשר או שומן של בשר כבשר עצמו עכ"ל, וכן כתב בית יוסף באורח חיים סימן קע"ג ...

סימן פט סעיף ג: אכל תבשיל של בשר, מותר לאכול אחריו תבשיל של גבינה; והנטילה ביניהם אינה אלא רשות. (ויש מצריכים נטילה). **אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה אחר תבשיל של בשר, או הבשר עצמו אחר תבשיל של גבינה, חובה ליטול ידיו.** הגה: ושומן של בשר, דינו כבשר עצמו. ונהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר, כמו אחר בשר עצמו, ואין לשנות ולפרוץ גדר. מיהו אם אין בשר בתבשיל, רק שנתבשל בקדירה של בשר, מותר לאכול אחריו גבינה, ואין בו מנהג להחמיר. וכן נוהגין לאכול בשר אחר תבשיל שיש בו גבינה או חלב, מיהו יש ליטול ידיו ביניהם, ואפילו

שיורי ברכה כה. אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה וכו' חובה ליטול וכו'. **ק"ק על מרן**, דהוא ז"ל כתב בבית יוסף בא"ח סי' קע"ג, דנהגו העולם שלא לאכול גבינה אחר תבשיל של בשר כלל, ואין לפרוץ גדר, עכ"ל. ומאחר שכן, איך קפסיק ותני ומעלה על שלחנו דאם בא לאכול הגבינה אחר תבשיל בשר יטול ידיו ואוכל. גם בשי"ע א"ח סי' קע"ג הנז' סתם וכתב, מים אמצעיים בין תבשיל לגבינה חובה. והוה ליה למימר דנהגו שלא לאכול כאוכל הבשר עצמו ואין לפרוץ גדר, כדאשמועינן בבית יוסף.

פר"ח יח: ונהגו עכשיו להחמיר כו'. נראה שמנהג זה מיוסד על הדין משום שהרי"ף (לז:) והרשב"א (תורת הבית בית ג שער ד) והר"ן (שם ד"ה אמר) ורבים עמם כולם פירשו הא דאמרינן בגמרא "אבל בין תבשיל לגבינה חובה" שרצונו לומר גבינה מקודם ותבשיל אחריו, ולדידהו לפחות לא הזכיר בש"ס היתר גבינה אחר תבשיל של בשר. ומיהו **טעימת תבשיל** אינו כלום אלא דמשמע דצריך קינוח והדחה. וכ"כ **זב"צ לא, וכה"ח נה.**

ילקוט יוסף יג: **הטועם בשר בלשונו ופלט מיד,** אינו צריך להמתין שש שעות לכולי עלמא. ולכן אותם הטועמים את הרוטב של התבשיל בערב שבת, מותר להם לאכול אחר כך מאכלי חלב. וכן אם הכניס חתיכת בשר לתוך פיו, ותיכף הוציאו שלם, אינו צריך להמתין. ומיהו אם אוכל מיד גבינה צריך להדיח את הפה ולקנחו.

ש"ך יח: ושומן של בשר וכו'. ואפילו שומן של עוף דינו כשומן ממש. וכך **ופסקו הפר"ח (יז) וכה"ח (נא).**

כה"ח נג: המנהג להחמיר גם **במרק צלול של עוף.** ברכ"י שם או' ל"א. זב"צ או' ל"ג.

ילקוט יוסף לג: האוכל תבשיל שנתבשל בו בשר, אבל לא אכל מהבשר כלל, וכגון אורז שנתבשל עם בשר, ואכל רק מהאורז, יש אומרים שאין צריך להמתין שש שעות כדי לאכול אחריו גבינה, אלא יטול ידיו ויאכל. ויש חולקים. והמנהג גם אצל הספרדים להחמיר להמתין שש שעות גם באכל תבשיל לבד, כמו באכל מהבשר עצמו. ואין לפרוץ גדר. והדין כן גם בתבשיל שנתבשל בו בשר עוף. וכ"פ **בהליכות עולם ח"ז עמ' כט.**

פר"ח יט: רק שנתבשל בקדירה של בשר כו'. מיירי כשלא הודחה יפה דהוי קצת ממשו של איסור, דאם לא כן אף לאכלו עם גבינה מותר דהוי נ"ט בר נ"ט כדלקמן ריש סימן צ"ה. וכ"כ **הש"ך (יט).**

ש"ך כ: מיהו יש ליטול ידיו ביניהם. אף ביום לכ"ע, דיותר נדבק בידים מגבינה עצמה, כן הסכימו הפוסקים כמ"ש בת"ח שם דין ג'. וכ"כ הפר"ח (כ).

שמש המשמש בסעודה

רש"י: אוכל מחמת מאכיל - אדם שאוכל מיד חבירו התוחב לתוך פיו, צריך האוכל נטילת ידים או אין צריך. דטריד - לשמש את המסובין ושוכח שלא נטל ונוגע באוכלין שיאכל, ואף על פי שנוגע בכל הסעודה לא איכפת לך, שלא הצריכו נטילה לנוגעין אלא לאוכלין.

ב"י יורה דעה סימן פט: כתב רש"י בפרק כל הבשר (קז: ד"ה דטריד) על שמש המשמש בסעודה, אף על פי שנוגע בסעודה לא איכפת לך שלא הצריכו נטילה אלא לאוכלין לא לנוגעין.

ש"ך כא: שמש המשמש כו'. כ"כ גם הב"י בשם רש"י פ' כ"ה, ובאמת לא דקדקו כלל, דרש"י לא איירי התם אלא לענין נ"י הראשונים לאכילה, והוא פשוט בש"ס שם ומוסכם מכל הפוסקים כמו שנתבאר בא"ח סימן קס"ג, שאין המאכיל צריך נ"י אף על פי שנוגע, אבל מים אמצעים בין תבשיל לגבינה או איפכא דטעמא הוא דנדבק בידים פשיטא דאין חילוק בין אוכל לנוגע, ולא לישתמיט חד מהפוסקים לפלוגי בהכי.

פלתי ו: ומיהו שמש וכו'. הש"ך (כ"א) והאחרונים תמהו, דזה לא נאמר רק בנטילת ידים לסעודה, ולא לענין מים אמצעים. ונראה דהב"י ח"ו לא היה טועה בזה, רק ס"ל דלא מצינו בשום דוכתא דתקנו בנוגע בבשר בעלמא, שלא יגע בגבינה עד שיטול ידיו, ואי סלקא דעתך זה, א"כ מה זה שאמרו באכל בשר שצריך נטילה לגבינה, הלא אפילו נוגע בעלמא צריך נטילה. **אלא ודאי דלא תקנו רק באוכל,** דידיה מלוכלכות ביותר, וגם באכילה יותר חששו בהרחקה יתירה, וא"כ אין צריך לפנים דהשמש שהוא רק נוגע בעלמא דמותר, רק דלא תימא דגזרו דלמא יאכל, ועל זה מביא ראיה דהא חזינן בנטילת ידים דלא גזרו כן, ש"מ דלא גזרו, וא"כ אף בזה אין לגזור, והדרך לכללן דמהיכי תיתי לאסור בנגיעה מה דלא מצינו כלל, זה נ"ל כוונת רבינו ב"י.

שיורי ברכה לה: שמש המשמש בסעודה וכו'. הרב שפתי כהן (כא) תמה על מרן הב"י ועל מור"ם בדין זה, ואחריו נמשך הרב פ"ח. והרב מנחת יעקב כלל ע"ו כתב עלה הנפק. אך הרב כרתי ופלתי יצא לישע מרן ומור"ם ותריץ יתיב. ע"ש. וגם ראיתי להרב תורת יקותיאל שהאריך בזה להעמיד דברי מור"ם ומרן. ע"ש באורך.

ז"צ מא: העיקר כדברי מרן ומור"ם ז"ל.

בשר לאחר גבינה אם מותר לאכול לאלתר?

בית יוסף אורח חיים סימן קעג

"וכתב הרשב"א בתורת הבית (קצר ב"ג ש"ד פו.) שהטעם שמותר לאכול בשר אחר גבינה מיד הוא מפני שהגבינה רכה היא ואינה מתעכבת בין השינים, וכן כתבו הגהות מיימוניות:

ויש מחמירין על עצמם שלא לאכול בשר אחר גבינה בסעודה אחת מפני שכתוב בספר הזוהר פרשת משפטים (קכה.) וז"ל אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסייעתא מסאבא מתקרבין בהדיא וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא איהי קדישא. עכ"ל

וכבר כתב המרדכי (חולין סי' תרפז) **שמהר"מ** (תשובות דפוס פראג סי' תרטו) **היה נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה לפי שפעם אחת מסעודה לסעודה מצא גבינה בין שיניו גזר להחמיר על עצמו ואין זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע** דהא חזינא פרק כל הבשר אנא להא מילתא כחלא בר חמרא וכו' וכל חד מצי לאחמורי אנפשיה לעשות משמרת ובעוף אני מיקל כיון דגבינה ועוף נאכלין באפיקורן ע"כ. והא ודאי שהוא ז"ל לא ראה ספר הזוהר ואפילו הכי היה מחמיר על עצמו משום מעשה שהיה ואף על פי שהיה מיקל בעוף היינו לפי שלא ראה ספר הזוהר **אבל אנו שזכינו לראותו טוב ונכון להחמיר אפילו בבשר עוף**:"

פירוש, כל האוכל מאכלי בשר וחלב בסעודה אחת, או בשעה אחת, גורם לעורר דינים בעולם. ולפי זה יש להחמיר גם בבשר עוף אחר גבינה ע"כ.

ומרן הבית יוסף אורח חיים (סימן קע"ג) הביא תשובת מהר"ם מרוטנבורג הנ"ל (שהובאה במרדכי), וכתב להביא סמך למחמירים על עצמם שלא לאכול בשר אחר גבינה בסעודה אחת, ממה שנאמר בזוהר (פרשת משפטים, דף קכ"ה סע"א): **דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא, או בסעודתא חדא, או בשעתא חדא, גרים לאתערא דינין בעלמא. פירוש, כל האוכל מאכלי בשר וחלב בסעודה אחת, או בשעה אחת, גורם לעורר דינים בעולם. ולפי זה יש להחמיר גם בבשר עוף אחר גבינה ע"כ.**

והגאון **רבי חיים בן עטר בספר פרי תואר** (סימן פ"ט סק"ו) כתב לחלוק על דברי מרן הבית יוסף, שיש לומר שאף לדברי הזוהר היינו דוקא **בבשר בהמה אחר גבינה, ולא בבשר עוף אחר גבינה**. וכן כתב הגאון **יעב"ץ בספר מור וקציעה** (סימן קע"ג), שאין ראיה מהזוהר לאסור אכילת בשר עוף אחר גבינה, ומה שכתוב אחר כך בזוהר (שם דף קכה ב) רבי יוסי שרי למיכל תרנגולא בגבינה או בחלבא, אמר ליה רבי שמעון אסור לך, לך לך אמרין נזירא לכרמא לא תקרב. היינו דוקא לענין לאכול עוף וגבינה או חלב ביחד, ומשום שרבי יוסי היה סובר כרבי יוסי הגלילי שמתיר לאכול בשר עוף בחלב (כדאיתא בשבת ק"ל ע"א וחולין קי"ג ע"א). והורה לו רבי שמעון כהלכה, אבל אחר גבינה אפילו בשר בהמה חומרא הוא בעלמא בודאי, ולכן בבשר עוף אחר גבינה אין להחמיר כל כך ע"כ.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פט סעיף ב

אכל גבינה, ח < מותר לאכול אחריו בשר, מיד, ט ובלבד (ד) שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם. ח) ט < ואם היה ט) בלילה, שאינו יכול לעיין אותם היטב, י י < צריך י) לרחצם. יא ט) [ה] יא < וצריך לקנח פיו ולהדיחו. והקינוח הוא (ה) שילעוס פת ויקנח בו פיו יפה, וכן בכל דבר שירצה, יב יב < חוץ מקימחא (ו) ותמרי וירקא, לפי שהם נדבקים בחניכים (פ"י מקום למעלה מבית הבליעה קרוב לשיניים) ואין מקנחים יפה. י] יג יג < ואחר כך ידיח פיו במים או ביין. במה דברים אמורים, יד יד < בבשר בהמה יא) וחיה. אבל אם בא לאכול בשר עוף, אחר גבינה, טו < אינו צריך יב) לא קינוח ולא נטילה. הגה: יא] < ד > ויש מחמירין אפילו בבשר אחר גבינה (מרדכי בשם מהר"ם וב"י בא"ח סעיף קע"ג), וכן נוהגין טו טז < שכל שהגבינה קשה טז אין אוכלין אחריה אפילו בשר עוף, כמו בגבינה אחר בשר. (וכן הוא בזהר). ויש מקילין. ואין למחות, רק שיעשו קנוח והדחה ונטילת ידים. יז מיהו טוב להחמיר.

השוע לא הזכיר את החומרא של הזהר אף שהזכיר אותה בב"י או"ח.